

Nr 18

Utlåtande i anledning av motioner om förstatligande av bensin- och oljehandeln.

I de likalydande motionerna I: 36 av herr *Werner* och II: 43 av herr *Hermansson m. fl.* hemställs bl. a. »att direktiven för bensinhandelsutredningen kompletteras med uppdraget att utreda och framlägga förslag om ett förstatligande av den privata sektorn av bensin- och oljehandeln».

Motionerna innehåller härutöver ett yrkande rörande produktion och distribution av elkraft. I denna del kommer motionerna att behandlas i ett senare utlåtande.

Motionerna

Uraktlåtenheten att förstatliga oljehandeln har, säger motionärerna, under efterkrigstiden tillfört de privata oljebolagen miljonbelopp i profiter. Den utbyggnad av elkraftproduktionen som nu planeras beräknas medföra en starkt ökad oljeförbrukning, vilket enligt motionärernas mening utgör ytterligare ett skäl för ett förstatligande av oljehandelns privata sektor.

Koncentrationsutredningens undersökning av oljebranschen

Koncentrationsutredningen avlämnade i maj 1966 betänkandet »Oljebranschen» (SOU 1966: 21). I betänkandet ägnas ett avsnitt åt de internationella oljemarknaderna, beträffande vilka branschens storlek och utveckling, marknadsstruktur och konkurrensbegränsningar, produktionsförutsättningar och kostnader, priser och lönsamhet samt konkurrensförhållanden belyses, och ett avsnitt åt oljehandeln i Sverige. I det senare berörs försörjningen med petroleumprodukter, marknadsstrukturen, priser och rabatter, företagens vinstnivå samt konkurrensläget. I den skrivelse varmed koncentrationsutredningen överlämnar betänkandet till chefen för finansdepartementet framförs vissa allmänna synpunkter på prisbildningen inom branschen, på frågan om skatteflykt till följd av de integrerade oljebolagens interna avräkningssystem och på de fristående raffinaderiernas situation.

Pågående utredningar

Bensinhandelsutredningen (ordförande byråchefen Nils Kellgren) tillkallades sommaren 1967 av chefen för handelsdepartementet för att utreda bensinhandeln. Utredningen — vars arbete beräknas bli slutfört under år 1969 — skall kartlägga bensinhandelns nuvarande struktur samt ekonomiska och övriga betingelser. Den skall vidare skapa underlag för en samlad bedömning av drivmedelsdistributionens utbyggnadsbehov och möjligheterna för att genom lämpliga åtgärder verka för att den fortsatta utbyggnaden sker på ett från samhällets, konsumenternas och den i distributionen verk samma personalens synpunkt rationellt sätt.

Energikommittén (ordförande departementsrådet Hans Håkansson) är sedan 1964 sysselsatt med utredning av vissa energifrågor, ett arbete som beräknas bli slutfört inom kort. Kommittén skall i syfte att möjliggöra en bättre överblick över energisektorn och därmed skapa säkrare underlag för energipolitiska överväganden och åtgärder företa en kartläggning av nuvarande läge och framtidsperspektiv på detta område. Därvid skall även behovet av organisatoriska åtgärder undersökas, bl. a. vad gäller en mera samlad prognosverksamhet omfattande hela energiområdet.

Utskottet

Oljebranschen har för icke länge sedan kartlagts av koncentrationsutredningen. Den föreliggande branschöversikten ger underlag för överväganden rörande pris- och konkurrensförhållanden etc. inom branschen. Ytterligare material för sådana överväganden torde komma att stå till buds när bensinhandelsutredningen och energikommittén inom en nära framtid avslutat sitt nu pågående arbete. Det är enligt utskottets mening värdefullt att ökad kunskap erhålles om oljebranschen och icke uteslutet att härigenom skapas underlag för vissa reformsträvanden. Ett förstatligande av bensin- och oljehandeln skulle vara en åtgärd av mycket ingripande natur. Utskottet kan inte finna att tillräckliga skäl föreligger för den föreslagna utvidgningen av bensinhandelsutredningens uppdrag.

Med hänvisning till vad här sagts hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionerna I: 36 och II: 43, såvitt de avser utredning om förstatligande av bensin- och oljehandeln.

Stockholm den 15 april 1969

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Stefanson (fp), Åkerlund (m), Larfors (s)*, Brundin (m) och Stadling (s)*;

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Larsson i Umeå (fp), Rask (s)*, Haglund (s), Fridolfsson i Rödeby (s) och Börjesson i Falköping (cp).

---

* Ej närvarande vid justeringen.